

НЕОЛОГІЧНІ НАЗВИ ОСІБ, МОТИВОВАНІ ОНІМАМИ

Розглянуто семантику та функційні особливості неологічних відонімних лексем; визначено словопороджувальну активність окремих груп онімів.

Ключові слова: неологічна лексика, відонімні деривати, назви осіб, персоніми, ергоніми, оніми.

Рассмотрена семантика и функциональные особенности неологических отонимных лексем; определена словопроизводительная активность отдельных групп онимов.

Ключевые слова: неологическая лексика, отонимные дериваты, названия лиц, персонимы, эргонимы, онимы.

The author of the article has analyzed semantic and functional features of proper name; has identified the derivate activity of different groups of proper names.

Keywords: neological vocabulary, derivatives from *proper* names, names of persons, personim, ergonim, onym.

Останні два з половиною десятиліття в історії української мови позначено появою численних лексичних інновацій у різних функційних стилях, переважно в публіцистичному. Дослідники динамічних процесів у сучасному українському лексиконі зазначають, що його склад поповнюють новотвори як з питомими, так і з іншомовними основами [2, с. 35–49]. Серед цих новотворів велику кількість становлять відонімні похідні. Лише в словнику А. Нелюби [5] зафіксовано більше шестисот відонімних дериватів, що є назвами осіб, явищ, предметів, ознак, процесів і дій.

Слова, утворені від власних назв, уже були предметом спеціальних розвідок Т. Стасюк [6], А. Вовка і М. Ковальчука [1]. Принагідно вони згадані у працях Є. Карпіловської, Н. Клименко і Л. Кислюк [2], Ж. Колоїз [3], О. Стишова [7], О. Тараненка [8]. Неологічні назви осіб, мотивовані онімами, ще належно не висвітлено в мовознавчих працях. До певної міри заповнити цю прогалину покликана наша стаття, мета якої проаналізувати склад відонімних назв осіб, базою для творення яких стають такі різновиди онімів, як ергоніми, антропоніми, топоніми та космоніми.

Відонімні назви осіб, так звані персоніми, утворюють в українській лексиці мікрополе для означення реалій живої природи і протиставлені назвам тваринного та рослинного світу як особи/неособам [3, с. 124]. Неологічні номінації осіб дуже різноманітні і їх важко вкласти в межі ідеальної класифікаційної схеми.

Численну підгрупу відонімних похідних формують персоніми із загальним значенням 'особа як носій непроцесуальної ознаки'. Базою їх творення стають ергоніми – індивідуальні найменування організацій, виробничих та суспільних об'єднань. Ця група власних назв охоплює величезну кількість найменувань – від партій, товариств, заводів, вишів до кінотеатрів, кооперативів, магазинів, фірм тощо.

Деривати, утворені від ергонімів, іменують осіб через їх відношення до:

а) політичних партій, організацій, рухів, блоків, об'єднань: *б'ютівець* – учасник чи прихильник Б'ЮТу (Блоку Юлії Тимошенко); *б'ютівка*, *б'ютівкиня* – учасниця чи прихильниця Б'ЮТу; *верховнорадець* – депутат Верховної Ради; *вічанин* – особа, яка належить до партії «Віче»; *впередукраїнець* – член або представник парламентського блоку «Вперед, Україно»; *гетівець* – особа, належна до організації «Геть усіх»: *Сьогодні люди в камуфляжах розігнали наметове містечко гетівців* (1+1: ТСН, 20.03.09); *єдиноукраїнець* – особа, яка має відношення до «Єдиної України»; *єдиноцентрист* – представник (прихильник) партії «Єдиний центр»; *єдненець* – особа, яка має відношення до партії «Єдність»; *єдун* – особа-прихильник (учасник) виборчого блоку «Єда» (За єдУ – За єдину Україну); *єцівець* – особа-учасник, прихильник партії ЄЦ (Єдиний центр); *заєдаїст* – прихильник (член) виборчого блоку і фракції у Верховній Раді «За єдУ»; *заукраїнець* – особа-представник партії «За Україну»; *КОПи* – учасники (члени) КОП (Команда озимого покоління – виборчий блок на виборах до Верховної Ради України 2002 року); *кпуїсти* – представники КПУ (Комуністичної партії України); *лікудівець* – учасник партії (передвиборчого блоку) «Лікуд»; *меджлісівець* – особа, що належить до Меджлісу; *напів-Б'ЮТівець* – не зовсім Б'ЮТівець, частковий, половинчастий Б'ЮТівець; *нашист* – член виборчого блоку «Наша Україна», наприклад: *Телеканал «Інтер» обзиває членів «Нашої України» нашими.* А членів Форуму національного порятунку, до речі, вони називають *єфенсівцями*. Згодьтеся, що звукописом ці два

новотвори близькі до слів «фашист» та «есесівці» (ПіК, 33/01¹, с. 10); *нашоукраїнець* – член блоку «Наша Україна»; *нашоукраїнка* – жінка з блоку «Наша Україна»; *нетаківець* – особа, яка має відношення до виборчого блоку «Не так!»; *нетактник* – особа, яка має відношення до *нетактного* – належного, віднесеного до виборчого блоку «Не так!»; *нунсівець* – особа, яка має стосунок до НУ-НС (виборчий блок «Наша Україна» – «Народна самооборона»); *опорист* – особа, належна до організації «Опора», наприклад: *Про його результати «опористи» повідомили так: «На запитання «Яку кандидатуру ви підтримуєте?» – народні часто відповідали: «Це моя особиста справа»* (УМ, 06/07, с. 5); *пеєрпіст* – представник ПееРПе (Партія «Реформи і порядок»); *порист* – особа, яка належить до «Пори» (політична партія); *ПРУсак* – член Партії регіонів України; *регіонал* – представник «Регіонів України» (у Верховній Раді – депутат фракції «Регіони України»); *регіональщик* – представник Партії регіонів; *регіонер* – представник Партії регіонів чи прихильник такої; *рухман* – особа, яка входить до Руху; *свободівець* – учасник «Свободи» (всеукраїнське об'єднання); *соборянин* – представник партії «Собор»; *тризубівець* – особа, належна до громадської організації «Тризуб»; *уєрпіст* – учасник УРП – Української республіканської партії; *форпостівець* – особа, належна до «Форпосту» (громадська організація); *фронтівик* – учасник «Фронту змін» (громадська організація, якою керує А. Яценюк); *хамасівець* – учасник палестинського руху «Хамас»;

б) літературних і мистецьких об'єднань: *архігумівець* – особа, яка належить до київського клубу художників-сатириків «Архігум»; *апостроф'яни* – особи, належні до клубу «Апостроф»; *бубабіст* (Бу-Ба-Бу), *плужанин* («Плуг»); *веселосічовик* – учасник «Веселої Січі»; *вівторківець* – особа-учасник «Молодого вівторка»; *ДАТівець* – учасник музичного гурту «ДАТ»; *іншолітературівець* – представник творчого гурту «Інша література»; *квінівець* – учасник гурту «Квін»; *КВНник* – гравець КВН (кавеену); *комувнизівець* – особа, належна до гурту «Кому вниз»; *контрабасівець* – учасник гурту «Контрабас»; *квартилець* – учасник передачі і КВН-команди «95-й квартал»; *міражівець* – учасник музичного гурту «Міраж»; *літакцентівець* – особа, яка має стосунок до «ЛітАкценту»; *обріївець* – учасник «Обрію», наприклад: *На початку 60-х років у місті Донецьку виникло літературне*

---

¹ Тут і далі перша цифра позначає номер, друга – рік видання.

об'єднання «Обрій», керівником якого став російськомовний поет Йосип Курлат. Серед тодішніх «**обрійців**» був і Василь Стус (ЛУ, 1/08, с. 1); *перехресник* – особа, належна до «Перехрестя» (літстудія), наприклад: Літстудія «Перехрестя», що при НСПУ, ще досить молода. Вона практикує виїзні зустрічі «**перехресників**» з колективами інших відомих літературних студій та об'єднань... (ЛУ, 40/11, с. 15); *поділець* – актор (чи інший працівник) київського Театру на Подолі; *танкіст* – учасник музичного гурту «Танок на майдані Конго»; *телекварталівець* – учасник телевізійної програми «95-й квартал»; *тіківець* – особа, належна до ТіК (музичний гурт «Тверезість і культура»); *юркешівець* – учасник музичного гурту «Юркеш»; *фабрикант* – учасник-випускник телепроекту «Фабрика зірок»);

в) засобів масової інформації – газет, часописів, телеканалів: *ленінськомолодівець* – працівник молодіжної газети «Ленінська молодь»; *свічка* – працівник, виробник газети «Свіча»; *сільськовістянин* – працівник газети «Сільські вісті»; *смолоскипівець* – особа, належна до часопису «Смолоскип»; *чорноморець* – співробітник газети «Чорноморська комуна»; *атеєнівець* – особа, належна до АТН (Агенція теленовин – харківський телеканал); *інтерівець* – працівник телеканалу «Інтер»; *новоканалівець* – співробітник «Нового» каналу (на телебаченні); *плюсівець* – особа, яка працює на каналі «1+1»; *п'ятиканальник* – особа, що має відношення до 5-го каналу; *ISTVшник* – працівник телеканалу ISTV;

г) соціальних організацій: *джинсар* – ДЖИНС (оператор мобільного зв'язку); *грінпісівець* – учасник чи прихильник міжнародної організації «Грінпіс»; *форпостівець* – особа, належна до «Форпосту» (громадська організація); *FATFівець* – учасник FATF (Міжнародна організація боротьби з відмиванням коштів); *феменка* – учасниця Femep (дівоча громадська організація-рух в Україні); *сотівець* – учасник (особа, держава) СОТ (Світова Організація Торгівлі); *гогольфестівець* – учасник Гогольфесту;

г) виробничих об'єднань, підприємств, установ, навчальних закладів: *манівка* – учасниця МАНу (Мала академія наук); *дніпрогазівець* – особа, яка має відношення до Дніпрогазу; *засядьківець* – працівник (шахтар) шахти імені О. Засядька; *ліонець* – працівник Ліоне-банку; *оболонець* – особа, яка працює на пивзаводі «Оболонь» чи має відношення до цього заводу; *сарматівець* – представник пивоварні «Сармат», наприклад: «**Сарматівці**», мабуть, не очікували

зустріти опору з боку трудового колективу «Оболоні» (ПіК, 10/03, с. 25); *печерець* – суддя Печерського районного суду міста Києва; *плесівець* – особа, належна до установи «Плесо»; *ТНКівець* – особа, належна до ТНК (транснаціональна компанія); *укрзалізничник* – працівник «Укрзалізниці»; *маупівець* – особа, яка має відношення до МАУП (Міжрегіональна академія управління персоналом); *могилянecь* – особа, яка має відношення до Києво-Могилянської академії; *форумець* – особа, яка має стосунок до Форуму (видавців); *юкосівець* – особа з ЮКОСу; *голлівудець* – особа, пов'язана з Голлівудом (актор);

д) військових підрозділів: *альфівець* – військовослужбовець підрозділу «Альфа»; *беркутівець* – працівник міліції зі спецпідрозділу «Беркут»; *грифонівець* – особа зі спецпідрозділу «Грифон»; *екс-кобрівець* – колишній працівник «Кобри» (спецпідрозділ у системі ДАІ);

е) спортивних команд, як українських, так і зарубіжних: *агросоюзівець* – учасник команди з мотоспорту «Агросоюз»; *азовмашівець* – спортсмен баскетбольної команди «Азовмаш»; *будівели* – гравці баскетбольного клубу «Будівельник»; *віллани* – учасники англійської футбольної команди «Астон Вілла»; *газовик* – гравець футбольної команди «Шальке», титульним спонсором якої є «Газпром»; *екс-челсієць* – колишній гравець англійського футбольного клубу «Челсі»; *карпатівець* – гравець футбольного клубу «Карпати»; *макларенець* – учасник команди «Макларен» (автоперегонки «Формула-1»); *олкомівець* – гравець Мелітопольської футбольної команди «Олком»; *пульсарівець* – гравець баскетбольної команди «Пульсар»; *ситроенівець* – учасник «Сітроен» (команда з авторалі); *ТеВеДист* – учасник ТеВеДе (львівська футзальна команда); *унікортівець* – спортсмен, який має відношення до Унікорту; *ФОРМУЛА-іст* – учасник змагань «Формула-1»;

є) почесних нагород: *бабайст* – лауреат премії «Золотий Бабай»; *нобелефіл* – дослідник історії Нобелівської премії; *нобелець*, *нобеліат*, *нобелівець*, *нобелівчанин*, *нобеляка* – особа, нагороджена Нобелівською премією.

Окремі лексеми, відрізняючись своєю формальною структурою, співвідносні з тим самим денотатом. Вони є назвою тієї самої особи, здатні замінити одна одну, постають як комунікативні еквіваленти й утворюють своєрідний номінативний ряд, наприклад: *б'ютівка* – *б'ютівкиня* (БЮТ), *порівець* – *порист* («Пора»), *заєдун* – *заєдист* – *заєдаїст* – *заєдинчик* («За єдину Україну»); пор.: *Дмитро Табачник у декількох інтерв'ю не виключав можливості*

формування ліво-центристської більшості (тобто з числа комуністів та заєдаїстів) (ПіК, 13/02, с. 24); Реклама блоку «За єдУ» під час трансляції на УТ-1 Олімпійських ігор у Сот-Лейк-Сіті не оплачувалася з виборчого фонду блоку. Навіть неозброєним оком видно, що на своїй же кухні «заєдистам» усе менше місця (ПіК, 9/02, с. 10); на відміну від заєдунів, Віктор Медведчук має ідеологічний імідж (УС, 16/02, с. 6); – регіонал – регіонер – регіональник – прусак (Партія регіонів), пор.: Нещодавно лави **регіоналів** поповнилися ще одним жіночим тілом (ПіК, 9/03, с. 14); Так ось, керманич, ідучи на службове підвищення (приглянувся «**регіональникам**»), покидав місто тріумфуючи – тут він зробив успішну кар'єру і завоював блискучу репутацію працівника новітньої системи самоврядування (ЛУ, 5/08, с. 2); Bravo, «**регіонери**»! Це ваш стиль! (ЛУ, 36/06, с. 3); ...так званих «регіоналів» у народі давно прозвали **ПРУсаками**. І не тільки через співзвучність аббревіатури – ПРУ (Партія регіонів України), але й через те, що вони, наче таргани (ЛУ, 27/07, с. 4); – нобелець – нобеліат – нобелівець – нобелівчанин – нобеляка – нобельянт: Нарешті Вкраїна дочекалася свого **нобельянта, нобеляку, нобельця** чи як хочете називайте (О. Сенчик «Кайф»); Справді, і **нобеліатів** у них хоч греблю гати, і книгодрукування схрумало увесь наш книжковий ринок і не вдавалося, і пишуть вони більше (ПіК, 9/04, с. 36); А до того ж Проміяк – гордість світового письменства і чи не найяскравіший від усіх лавреятів-**нобелівчан**, бо живе життям простацьким, без прикрас, брязкалець і феєрверків, хоч це невимовно важко (О. Сенчик «Кайф»).

Ці й схожі утворення виконують номінативну функцію в мові. Вони постають унаслідок потреби назвати учасників різноманітних партій, організацій, установ, закладів тощо. Крім того, ергоніми стають базою для творення оцінних назв, переважно із негативними конотаціями: *беркутята* – зменшено-зневажливо про працівників міліції з підрозділу «Беркут», наприклад: ...а не кидати **беркутят** на штурм Генпрокуратури (ІСТV: «Свобода слова», 01.06.07); *верховнозрадець* – ідеться про народних депутатів: **Верховнозрадці**. Вже не соромлячись, на тиках носять цінники Тамтешні перепроданці та циніки (С. Коваль «Мініатюри»); *білобратчик* – учасник секти «Біле братство», наприклад: До речі, перші «христовочки» **білобратчиків** із першою вказівкою на жовтневу дату апокаліпсису зарясніли по українських містах знов-таки чомусь у травні (ПіК, 21/03, с. 4);

БезНАТОвець – особа, яка бажає жити (існувати) без НАТО, наприклад: *Ото виграєте, шановні безНАТОВці, любителі «язичія»* (УМ, 06/07, с. 10).

Номінативну роль виконують також номени, що називають прибічників або противників, послідовників кого-небудь, їхні погляди. Такі лексеми переважно утворюють від прізвищ та імен:

а) політичних діячів України: *антикучмовець, відМОРОЗОк, вітренківець, горинівець, граченя* – послідовник, прибічник Л. Грача (одного з колишніх керівників Автономної Республіки Крим), *гриньовець, грушев'ята* – послідовники М. Грушевського, наприклад: *Його самого радянська влада не посміла знищити відверто, як десятки чи й сотні його колег та учнів-«грушев'ят», а вчинила по-зłodійськи, підло* (ЛУ, 27/09, с. 6); *заюліст, заюлістка, кінахівець кличківець, костенківець, кравчукіст, кучмак, кучмек, кучманіст, кучміст, кучмоноїд, кучмолиз, кучмономенклатурник, кушнар'овець, лазаренківець, литвиніст, литвинівка, луценківець, масолівець, медведчуркіси* – особа з рисами й ознаками Медведчука й Суркіса або особи, що їх підтримують, є їхніми прихильниками; *мешковець, морозівець, морозята, неокучміст, порошенківець, симоненківець, смирновець* – особа, пов'язана зі Смирновим (колишній міністр внутрішніх справ України); *пинзеніківець*, наприклад: *Вдало обрана тактична схема вже після першого туру дозволила морозівцям та симоненківцям вирватися у лідери. Їхні ж конкуренти-номенклатурники, чорноволівці, націоналісти, реформатори й гриньовці безнадійно відстали, а горинівці, павличківці й команда Лариси Скорик навіть покинули вищу лігу* (УМ, 01/95, с. 2); *тарасюкофоб* – особа, яка не любить Тарасюка (колишній міністр закордонних справ України), *фельдманівець, наташист* – прибічник Вітренко, *юлефан, юрофан, юценківець, юценколюб, янучкіст*;

б) політичних діячів Росії та зарубіжжя: *жириновчик* – послідовник, спадкоємець, прихильник В. Жириновського, наприклад: *...доморощені жириновчики в нашому ж рідненькому парламенті* (СіЧ, 31/95, с. 2); *ельциніст, лукашист, лукашівець, лукашенкізатор, путініст, нінандреєвець, мікросталін* – такий диктатор, як Сталін, але менший значенням, виявом, наприклад: *Мене призначили у Полтавський педінститут, який очолював такий собі мікросталін, що мав навколо себе маленьких невірників і прутинку для підслуховування, – Михайло Семиволос* (Є. Сверстюк, з інтерв'ю); *меркозі* – тандем

Меркель (канцлер Німеччини) і Саркозі (прем'єр Франції), наприклад: *То який проект удалося просунути Меркель і Саркозі?... Їх уже називають Меркозі* (ТВІ: «Підсумки з Віталієм Гайдукевичем», 11.12.11); *противсіхівець* – прихильник Противсіха (кандидат на пост Президента України 2010 р.);

в) діячів культури, письменників, історичних постатей: *андруховичезнавець, андруховичеман, багрянїст, бузиноїд, галанїст, геростратївець, кармалюкознавець, параджановець, околїтенківець, лимонївець, павличківець, жаданївець, піджаданник* – наслідувач, прихильник, послідовник Жадана, наприклад: *... побачили в тобі своєрідного гуру, наслідують тебе, дехто вводить цікаві терміни – «жаданївці», або «піджаданники»* (ЛУ, 44/11, с. 7); *кобзарята* – малі прихильники, послідовники, «нащадки» Кобзаря (Тараса Шевченка); *толкінїст* – послідовник (наслідувач) Джона Толкієна; *чепурнїст* – прихильник В. Чепурного, *чингісханївець*;

г) вищого духовенства: *сабоданївець, філаретївець*.

Онїми стають базою для творення оказіоналізмів на позначення нащадків: *Андруховичівна* (донька письменника Андруховича); *чорноволята* (сини Чорновола), *гітлерович* (спадкоємець Гітлера) або повторювачів відомих постатей – *сальєрович*, наприклад: *Буває і так, що випадково який-небудь сальєрі сальєрович тимчасово збирає лаври замість Моцарта, якого нелегко розпізнати, особливо, коли йдеться про надто потужний талант – на межі із геніальністю* (ЛУ, 25/08, с. 8).

Особливістю цих похідних є те, що суфікси імен по батькові (-ович, -івн-а) приєднують не до імені, а до прізвища, наприклад: *Правда, на відміну від «цесаревичів», «гітлеровичі» віддають перевагу Новому Світу. Один з них стверджує, що є сином Гітлера і Гели Раубаль* (ПіК, 18/04, с. 32).

Окремий тип відпрізвищних утворень становить антропонім *Вінгран*, який є скороченим на морфемній межі офіційного прізвища Миколи Вінграновського: *Яблука запахли на всю балку, Поповзла туману сивина. Дівка цілувала мене палко – Це я їй підкинув Вінграна* (П. Ребро «Пригадались дні давно колишні»). Такі утворення, на думку А. Нелюби, є проявом мовної економії в словотвірній номінації української мови [4, с. 196–197].

Складну семантичну структуру мають неолексеми *воскресохрист* – особа, яка вірить у воскресіння Христа, та *смертохрист* – особа, яка

вірить у смерть Христа, наприклад: *Якщо зі смертохристами було все зрозуміло – їх буде із воскресохристами знищено напередодні повної ісламізації України, то в постаті Христа, цього юдейського дервіша, ховалася якась небезпечна таємниця* (Ю. Щербак «Час смертохристів»).

Топоніми і космоніми, порівняно з ергонімами та антропонімами, стають базою для творення нових слів значно рідше. Від макро- і мікротопонімів утворюють неологічні назви жителів (катайконіми): *кувейтянка* – жителька Кувейту; *монтекарли* – жителі Монте-Карло; *європка* – жителька Європи; *європані* – жінка з Європи, *переделкінець* – житель Переделкіно; *прикарпаточка* – зменшено-пестливе до ‘жінка, яка живе в Прикарпатті’; *торонтянин* – житель чи уродженець Торонто; *чорнобилянин* – житель місцевості, території, яка зазнала наслідків Чорнобильської аварії; *нібиєць*, *нібийка* – жителі вигаданої держави Ніби; *бугодністровець* – представник Буго-Дністровської культури; *штатівець* – представник Штатів (Сполучених Штатів Америки), наприклад: *Можливо, наступним етапом українсько-американського співробітництва може стати визнання штатівцями України державою з ринковою економікою* (ПіК, 22/02, с. 21).

Топонім *Україна* слугує для творення багатьох похідних, переважно складної будови, які характеризують особу за її ставленням до нашої країни: *україноохоронець* – особа, яка охороняє Україну; *українорозумака* – особа, яка розуміє (знає) Україну; *українотворець*, наприклад: *Тарасове Слово взяло на себе місію порятунку вже знищеної української держави. Пушкін, Міцкевич, Емінеску були просто національними поетами, а Тарас – україноохоронець і водночас українотворець* (ЛУ, 10/04, с. 1); *позаукраїнець* – особа, яка перебуває поза Україною, не є її жителем чи громадянином (як синонім до *антиукраїнець*).

Для називання фахівця з історії чи економіки певної місцевості утворено лексему *донецьколог* (знавець Донецька та регіону).

З мікротопонімом *Майдан* (майдан Незалежності в Києві) пов’язано новотвори *майданниця* – жінка-учасниця подій на майдані Незалежності (учасниця Помаранчевої революції); *майданарбайтер* – особа, змушена заробляти, мітингуючи на Майдані, чи приневолена до цього (пор.: *остарбайтер*); *незрадьмайданник* – особа чи організація, що дотримується гасла «Не зрадь Майдан!», наприклад: *Вивести парадом і пошикувати під червоно-голубі знамена ще принаймні «борців за справедливість» та «незрадьмайданників»* (Свобода, 9/07, с. 4).

Виразну оцінну конотацію (іронічну та зневажливу) мають відтопонімні утворення *європолюб* і *москволизальник*, наприклад: *Прем'єр Віктор Янукович «дозволив дихати» Міністерству закордонних справ, рахунки якого ще з 1 січня були заблоковані Державним казначейством, яким відає відомий «європолюб» Микола Азаров (УМ, 03/07, с. 6); Нас ділять на східняків і західняків, на україномовних і двомовних, на самостійників і москволизальників (ЛУ, 41/09, с. 3)*. Значення доброзичливого і співчутливого ставлення має відтопонімне похідне слово *чорнобилята*, яким названо дітей з Чорнобиля.

Особливу модель творення відтопонімних похідних становить субстантивований прикметник від назви міста Донецьк – *донецький* (переважно в множині – *донецькі*), за зразком якого творять інші відтопонімні прикметники на позначення представників впливових суспільних угруповань за їхнім регіональним походженням, перебуванням, формуванням, наприклад: *Багато аналітиків стверджували про посилення «донецьких», які активно освоюють територію будинку Кабінету Міністрів (ГУ, 50/02, с. 5); Донецькі йдуть? ... незрозумілим є призначення на вакантну посаду п. Юшка, представника донецького політично-економічного клану. І пересічному громадянину глибоко байдуже – йдуть донецькі, харківські чи дніпропетровські (УС, 01/02, с. 3)*.

Від назв космічних об'єктів зафіксовано похідні *позаземлянка* – жінка, яка живе поза Землею, та *голубопланетянин* – житель фантастичної Голубої планети.

Отже, аналіз 256 відонімних назв осіб засвідчив найбільшу словопороджувальну активність ергонімів, від яких утворено 130 неолексем (51 % від загальної кількості персонімів-новотворів), менше задіяні у відонімному словотворенні антропонімні твірні основи (102 похідних, що становить 40 % від усіх аналізованих назв осіб), топоніми стають базою для творення неологічних слів у 24 випадках (9 %). Перспективи дослідження відонімних назв осіб вбачаємо в з'ясуванні словотвірних моделей цих дериватів, що розкривають механізм їх творення. У більш віддаленій перспективі – здійснити лексико-семантичний та словотвірний аналіз інших відонімних похідних, зокрема назв ознак (прикметників і прислівників) і назв дій (дієслів), та виявити експресивно-стилістичні функції цих утворень.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ

1. **Вовк А. В.** Відонімні утворення в мові сучасної газети / А. В. Вовк, М. С. Ковальчук // Український смисл : наук. зб. / за ред. І. С. Попової. – Дніпропетровськ : Роял Принт, 2015. – С. 21–29.
2. **Клименко Н. Ф.** Динамічні процеси в сучасному українському лексиконі : монографія / Н. Ф. Клименко, Є. А. Карпіловська, Л. П. Кислюк. – К. : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2008. – 336 с.
3. **Колоїз Ж. В.** Українська okazіональна деривація : монографія / Ж. В. Колоїз. – К. : Акцент, 2007. – 311 с.
4. **Нелюба А.** Явища економії в словотвірній номінації української мови / А. Нелюба. – Х. : Харківське історико-філологічне товариство, 2007. – 302 с.
5. **Словотворчість незалежної України. 1991–2011** : словник [уклад. А. Нелюба]. – Х. : Харківське історико-філологічне товариство, 2012. – 608 с.
6. **Стасюк Т. В.** Типи відонімних утворень у мові сучасної публіцистики / Т. В. Стасюк // Ономастика і апелятиви. – Дніпропетровськ : Пороги, 2005. – Вип. 24. – С. 128–134.
7. **Стишов О. А.** Українська лексика кінця ХХ століття: на матеріалі мови засобів масової інформації. – [2-е вид., переробл.]. – К. : Пугач, 2005. – 388 с.
8. **Тараненко О. О.** Актуалізовані моделі в системі словотворення сучасної української мови (кінець ХХ – початок ХХІ ст.) : монографія / О. О. Тараненко. – К. : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2015. – 248 с.

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ ДЖЕРЕЛ ФАКТИЧНОГО МАТЕРІАЛУ

ГУ	– «Голос України»
ЛУ	– «Літературна Україна»
ПіК	– «Політика і культура»
СіЧ	– «Слово і час»
ТСН	– «Телевізійна служба новин» (Канал 1+1)
УМ	– «Україна молода»
УС	– «Українське слово»

Надійшла до редколегії 16.06.2016